

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	7
1. Abel	9
<i>Genesis 4, Hebreëen 11:4</i>	
2. Henoeh	15
<i>Genesis 5:18-25, Hebreëen 11:5-6</i>	
3. Noach	21
<i>Genesis 6:5-22, Hebreëen 11:7</i>	
4. Abraham	27
<i>Hebreëen 11:8-19</i>	
5. Isaak	33
<i>Genesis 27:1-45, Hebreëen 11:20</i>	
6. Jakob	39
<i>Genesis 47:28-48:22, Hebreëen 11:21</i>	
7. Jozef	45
<i>Genesis 50:15-26, Hebreëen 11:22</i>	
8. Mozes	51
<i>Hebreëen 11:23-29</i>	
9. Rachel	57
<i>Jozua 2 en 5:13-6:25, Hebreëen 11:30-31</i>	

Voorwoord

Geloven heeft iets van het lopen van de marathon. Aan de lange, uitdagende loop beginnen is één, het volhouden is twee en de finish bereiken is drie. Alle drie vragen veel overtuiging en inzet van de lopers. Dit geldt ook voor het leven als christen. Christen-zijn is, zeker in de huidige westerse samenleving, niet vanzelfsprekend. Daar is veel overtuiging en inzet voor nodig. Christen blijven en het geloof niet laten verflauwen of kwijtraken vraagt om taai volharding en een groot uithoudingsvermogen. Zeker om het als christen vol te houden ‘tot het einde toe’.

Om dit laatste, het volhouden als christen, gaat het in de brief aan de Hebreeëen. Deze brief is een eigensoortige. Het is meer een preek dan een brief. Hoewel het bijbelboek vaak wordt toegeschreven aan de apostel Paulus, ontbreekt de naam van de auteur. Aan wie de brief is gericht blijft ook gissen. Het meest aannemelijk is dat de brief gericht is aan niet-Joodse lezers die zich hebben aangesloten bij een joodse gemeenschap en vervolgens christen zijn geworden. De brief roept hen op hun christen-zijn niet op te geven. Zo’n terugval kan worden veroorzaakt door de opkomende christenvervolgning tegen het einde van de eerste eeuw (zie 10:32-34), maar evengoed door inhoudelijke verslapping. De schrijver bemoedigt zijn lezers (zie 13:22) ook al zit hij zelf gevangen (zie 13:19), en roept hen op in geloof vol te houden. Hij spoort hen aan de aanmoedigingen van de menigte van geloofsgetuigen rondom hen ter harte te nemen en het oog gericht te houden op Jezus, ‘de grondlegger en voltooiër’ van het geloof (zie 12:1-2). Met de aanmoediging van het publiek om zich heen en Jezus voor zich, kunnen de lopers het als christen in de arena van het leven volhouden.

In de negen bijbelstudies zoeken we naar aanmoedigingen en aansporingen van de geloofsgetuigen die in Hebreeëen 11 bij name worden genoemd. We vergelijken het accent dat de schrijver van Hebreeëen 11 legt met wat het Oude Testament over hen verhaalt. Het eigen accent van Hebreeëen 11 is verrassend. Alle licht valt op hun *voorbeeldig geloven*. Niet om hen te vereren, maar om zich door deze geloofsvoorbeelden te laten inspireren. Zij hebben hun loop voltooid en moedigen de lezers van de brief, van toen en nu, aan om als christen vol te houden. Deze bijbelstudies willen ons door het *voorbeeldig geloven* van de negen gelovigen uit Hebreeëen 11 inspireren om met vreugde en verwondering te blijven geloven.

René de Reuver

1 Abel

Genesis 4, Hebrreeën 11:4

Voorbeeldfiguren, ook jij hebt ze vast wel. Mensen die een voorbeeld voor je zijn, die je stimuleren en inspireren. Goede voorbeelden zijn belangrijk. Het zijn mensen aan wie je jezelf kunt spiegelen en optrekken. Ze zijn een persoonlijkheid die je aanspreekt, bezitten een vaardigheid of hebben iets bereikt wat jou inspireert.

Voorbeeldfiguren worden nogal eens vereerd als een idool. Het woord idool komt van een Grieks woord dat ‘schim’ of ‘afgodsbeeld’ betekent. Volgens Van Dale staat idool voor een aanbeden figuur. De sport- en muziekwereld kennen veel idolen.

Ook christenen hebben voorbeeldfiguren. Inspirerende gelovigen van vroeger of boeiende tijdgenoten die fungeren als voorbeeld(ige) christenen. Nu zijn deze voorbeeldfiguren geen idolen, geen sterren die door hun navolgers worden vereerd, maar iconen. Een icoon is een verwijzing naar een ander. De christelijke kunst heeft veel prachtige iconen voortgebracht. Je kent ze vast wel: meestal zijn het eenvoudige afbeeldingen van een bijbelse figuur die verwijst naar een bepaald aspect van God. De icoon vraagt geen aandacht voor de afgebeelde, maar voor God. Het is een soort open venster voor God. De geloofsvoorbeelden die Hebrreeën 11 schildert zijn zulke iconen. Het zijn gelovigen die inspireren doordat ze verwijzen naar God. Door hen straalt het licht van God de lezer tegemoet.

Verwerking

1. Ga eens na wie voor jou een voorbeeldfiguur is. Deel dit met elkaar.
2. Stel een rijtje van vijf favoriete bijbelfiguren op. Op welke manier zijn zij voor jou een voorbeeldfiguur? Hoe inspireren zij jou?

Abel, de eerste voorbeeldgelovige

Het is opvallend dat Hebrreeën 11 Abel als eerste voorbeeldgelovige noemt. Niet Adam en Eva of hun eersteling Kaïn, maar zijn jongere broertje Abel is de eerste icoon. Een man met een niet veelbelovende naam. Abel betekent zoiets als ‘damp’, ‘lucht’, ‘leegte’ of ‘ijdelheid’. In het bijbelboek Prediker klinkt zijn naam veelvuldig. De bekende zin *Ijdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid* (Prediker 1:2, Statenvertaling) zou je ook kunnen weergeven met ‘Abel en alle Abels, het is al ijdelheid’. Waarom zou Hebrreeën 11 deze nietige jongen die we in de hele Bijbel niet één woord horen spreken en die door zijn broer wordt vermoord, als eerste voorbeeldgelovige kiezen? Op welke wijze is Abel inspirerend voor gelovigen zo veel eeuwen later?

Verwerking

3. Wat zegt de bijbelfiguur Abel jou? Vind jij hem een inspirerende figuur?
4. Als je een kinderbijbel hebt, pak deze er dan eens bij en lees het verhaal van Abel. Hoe wordt Abel voorgesteld?

Genesis 4

Lees gezamenlijk het korte levensverhaal van Abel. Het staat in Genesis 4.

Het verhaal van Abel is snel verteld. Slechts acht bijbelverzen gaan over hem. Het is een tragisch verhaal. Genesis 4 is het vervolg op Genesis 3. De Bijbel is slechts twee hoofdstukken ver, of het gaat al mis tussen de mens en God. Waarom? Omdat de mens zelf god wil zijn. De mens houdt geen maat. Zijn als God, dat lijkt hem wel wat. Er is maar één verleiding nodig om hem een greep naar de macht te laten doen, met alle desastreuze gevolgen van dien. De relatie met God raakt verstoord en menselijke verhoudingen gaan stuk. Over dit laatste vertelt Genesis 4.

De mens Adam verwekt bij zijn vrouw Eva een zoon, Kaïn. *Met de hulp van de HEER heb ik het leven geschonken aan een man* (1), zo roept Eva uit. Een prachtige belijdenis. Bij Abel, de tweede zoon, volgt niet zo'n dankbare lofprijzing. Bij Abel lijkt alles veel gewoner.

Kaïn wordt boer, Abel schaapherder. Hij is niet zo gebouwd voor het zware werk. Als het land en de kudde hun vruchten geven, brengen Kaïn en Abel beiden een offer aan God. Als een 'dank U wel' aan God. Vrome jongens om als ouders trots op te zijn. Kaïn offert van wat hij heeft geoogst (3), Abel van de eerstgeboren en mooiste dieren van zijn kudde (4).

Maar dan gaat alles mis. *De HEER merkte Abel en zijn offer op, maar voor Kaïn en zijn offer had hij geen oog.* (4b, 5a) Waarom maakt God onderscheid? Waarom kiest Hij voor het offer van Abel en niet voor dat van Kaïn? De Bijbel vertelt het niet. Het enige verschil dat wordt genoemd is dat Kaïn aan God een dankoffer brengt van wat hij heeft geoogst, terwijl Abel een van zijn beste en mooiste dieren offert. In de loop der eeuwen is gepoogd het onderscheid dat God maakt te verklaren. De oude Joodse geschiedschrijver Flavius Josephus stelt dat Kaïn uit was op winst en daarom aan God niet het beste van wat hij had wilde offeren. Lees een willekeurige kinderbijbel en je zult zien dat men de keus van God voor Abel probeert te verklaren. Hoe aannemelijk de verklaringen ook lijken, Genesis 4 zegt er niets over. Het vertelt wel dat Kaïn het niet kan zetten dat God het offer van Abel wel aanziet en dat van hem niet. Kaïn wordt razend. Zijn blik wordt donker (5). Hij is boos op God omdat Hij zijn broer verkiest boven hem.

Is dit niet een al te jaloerse reactie van Kaïn? Wellicht, maar zou jij anders reageren? Word ook jij niet boos als je vermoedt dat jij achtergesteld wordt? Wie voelt zich niet verongelijkt als een ander wordt voorgetrokken terwijl daar geen reden voor lijkt te zijn? Het komt hard aan als voor God een ander meer telt dan jij. Voor je het weet ben je Kaïn...

Dat God onderscheid maakt betekent echter niet dat Hij Kaïn afschrijft. Integendeel, Hij zoekt Kaïn op en vraagt hem: *Waarom ben je zo kwaad? ... Handel je goed, dan kun je toch iedereen recht in de ogen kijken? Handel je slecht, dan ligt de zonde op de loer, begerig om jou in haar greep te krijgen; maar jij moet sterker zijn dan zij.* (6-7) God doet een appel op Kaïn: 'Laat het kwaad niet over je heersen!' De Bijbel doet op elke pagina een appel op mensen die zomaar Kaïn kunnen worden: wees sterker dan het kwaad dat over je wil heersen. Maar het appel vindt geen gehoor. Kaïn nodigt Abel uit in het veld en slaat hem dood. Moord met voorbedachten rade. De eerstgeboren mens vermoordt zijn broer. In plaats van te heersen over het kwaad, heerst het kwaad over Kaïn.

Het verhaal eindigt somber. Van Abel lezen we niets meer en Kaïn gaat weg, bij de Heer vandaan, en vestigt zich in het land Nod (wat 'dwaling' betekent), ten oosten van Eden (16). Het paradijs is verder weg dan ooit. Het behoort tot de voltooid verleden tijd. Abel is dood en Kaïn is ver weg van God. Zonde die over een mens heerst, maakt meer kapot dan je lief is.

Verwerking

5. Wie van de twee broers raakt je? Waarom?
6. Vind je de figuur van Abel inspirerend? Waarom wel/niet?

Abel als icoon

Waarom kiest Hebrëeën 11 nu uitgerekend Abel als eerste geloofsvoorbeeld? Uit zo'n triest verhaal is toch weinig inspiratie te putten? Wie alleen het verhaal van Genesis 4 leest, wordt eerder somber dan geïnspireerd. Abel is een nietig menskind. We lezen alleen over zijn afkomst, naam, beroep en tragische levenseinde, en dat hij het beste wat hij had aan God gaf. Het is bovendien het verhaal van de eerste broedermoord: de een wordt vermoord en de ander raakt ver weg van God. De schrijver van de Hebrëeën-brief zet het leven van Abel echter in een heel ander licht. Hebrëeën 11 begint met de prachtige zin dat geloof de grondslag legt voor alles waarop we hopen (1). Geloof, vertrouwen op God, is het fundament van de hoop. Niet het geluk dat je overkomt, het succes dat je hebt of de voorkeur die je geniet geven grond onder je voeten, maar het vertrouwen op God. Dit gelovig vertrouwen is niet gebaseerd op wat iemand ziet of kan

bewijzen, maar op God zelf die van zich laat horen. In dit vertrouwen zijn velen ons voorgegaan, om te beginnen Abel.

Hebreeën 11:4 vertelt het verhaal van Abel die als eerste *rechtvaardige* in geloofsvertrouwen zijn weg gaat en door God wordt geteld. Leven als rechtvaardige, in vertrouwen op God, is echter lang niet altijd een weg van succes en voorspoed. We zien het direct bij Abel. Dit kwetsbare mensenkind is de eerste door God getelde rechtvaardige. Zijn geloof kost hem echter het leven. En velen uit Israël zullen hem nog volgen...

Maar Abels geloof spreekt nog steeds ook al is hij gestorven. Hij is een geloofsvoorbeeld voor alle rechtvaardigen die in vertrouwen op God stil hun weg gaan. Koste wat het kost.

Abel is de eerste in de lange rij van rechtvaardigen uit Israël die in vertrouwen op God leefde. Wie goed kijkt, ziet in Abel het profiel van Jezus, dé rechtvaardige die in vertrouwen op God, zijn Vader, zijn weg ging. Hij gaf het allerbeste wat Hij bezat, zijn leven, aan God. En *God zelf liet zich prijzend uit over zijn gaven (4)*.

Verwerking

7. In 1959 schreef André Schwartz-Bart het boek *De laatste der rechtvaardigen*. Het gaat over Joodse rechtvaardigen die het lijden der wereld op zich nemen. Een aangrijpend boek dat eindigt met de dood van de laatste rechtvaardige in een van de concentratiekampen van de Tweede Wereldoorlog. Ook in dit boek is, net als bij Abel, het leven van rechtvaardigen verbonden met lijden. Wat zegt deze verbinding jou?
8. Hoe zie jij door de icoon van Abel, zoals Hebreeën 11 die tekent, het licht van God?
9. Is Abel voor je tot leven gekomen als voorbeeldgelovige? Hoe?

2 Henoeh

Genesis 5:18-25, Hebreëen 11:5-6

Heeft God plezier in jou? Is Hij blij met jou? Dit zijn wel heel directe vragen. Je hoeft maar even over deze vragen na te denken of de aarzeling bekruipt je. Is God blij met mij? Ik ben het van tijd tot tijd met Hem, maar Hij met mij? Als de Here God zijn geboden als maatstaf naast mijn leven legt, dan is er genoeg op mijn leven aan te merken. Wie zonder meer 'ja' zegt op deze vraag, kent zichzelf en de Here God nog niet. Maar wie zonder meer 'nee' zegt, die kent het evangelie nog niet!

In Hebreëen 11 lezen we dat God vreugde vindt in Henoeh. Henoeh is een van de tien oervaders uit het begin van de Bijbel, uit de tijd voor de zondvloed. Zijn naam betekent 'hij die inwijdt'. Henoeh is de tweede voorbeeldgelovige uit Hebreëen 11. Hij wijdt mensen in in een leven waar God blij mee is.

Verwerking

1. Vorm een koppel met je buurman of -vrouw. Deel wat je weet van de bijbel-figuur Henoeh. Is er iets in hem wat je inspireert?
2. Bespreek samen waar de Here God volgens jou blij mee is. Geef voorbeelden uit a) het wereldgebeuren, b) de natuur, en c) jouw eigen leven. Deel jullie bevindingen met de anderen.

De eerste oudvaders, van schepping tot zondvloed

Henoeh is een gelovige uit lang vervlogen tijden. Genesis 5 geeft de genealogie van tien generaties, die de tijd van de schepping tot aan de zondvloed omvatten. In het opschrift van de NBG-vertaling 1951 worden zij de 'oudvaders' genoemd. De opsomming begint bij Adam en eindigt bij Noach. In het zeshonderdste levensjaar van Noach begint de zondvloed (Genesis 7:11). Henoeh is de zevende in de rij van tien. Genesis 5 vertelt dat allen op een bepaalde leeftijd zonen en dochters verwekken, dat zij nog een heel aantal jaren hierna leven en op een bepaalde leeftijd sterven. Volgens deze genealogie wordt Henoeh geboren in het jaar 622 na de schepping. In dit jaar zijn alle voorvaders van Henoeh nog in leven. Henoeh wordt slechts 365 jaar. Van hem wordt als enige niet gezegd dat hij sterft, maar dat God hem wegneemt (Genesis 5:24). Later zal de grote profeet Elia dit ook overkomen (zie 2 Koningen 2:10-11). Henoeh maakt alleen de dood van Adam mee. Zijn voorgangers Set, Enos, Kenan, Mahalalel en Jered overleven hem alle vijf.

De genealogie van Genesis 5 kun je uitzetten op een tijdbalk.

Tijdbalk van schepping tot zondvloed

0	130	235	325	395	460	622	687	874	930	987
*Adam	*Seth	*Enos	*Kenan	*Mahalalel	*Jered	*Henoch	*Metuselach	*Lamech	Adam sterft	Henoch opgenomen
1042	1056	1140	1235	1290	1422	1651	1656	1656		
Seth sterft	*Noach	Enos sterft	Kenan sterft	Mahalalel sterft	Jered sterft	Lamech sterft	Metuselach sterft	Zondvloed		

Uit het oude Babel is een verhaal bekend van tien stadskoningen die van de schepping tot aan de oervloed hebben geleefd. Dit verhaal werd in de vierde eeuw voor Christus beschreven door Berossos. Hij was priester van de god Bel-Marduk. Als cadeau voor koning Antiochus I beschreef hij de geschiedenis van Babylonië in de *Babyloniaca*. De eerste christelijke geschiedschrijver, Eusebius van Caesarea (260-340), verwijst in zijn tweedelige *Kroniek*, waarin hij de geschiedenis van de wereld tot aan het jaar 325 beschrijft, naar deze passage uit het boek van Berossos. Ook in dit verhaal zijn de zevende en de tiende koning bijzondere figuren. De goden ontfermen zich over de zevende koning terwijl de tiende de held van de oervloed is. Beiden wijden zij mensen in de geheimen van de goden in.

Ook de stamboom van Genesis 5 bevat tien namen, en ook hier hebben de zevende en de tiende een bijzondere plek. Alleen zijn zij geen koningen maar gewone mensen. De Bijbel vertelt niet het verhaal van machthebbers, maar van gewone, kwetsbare mensenkinderen. De goden wijden Henoch en Noach niet in hun leven in. Henoch en Noach zijn geen halve goden, maar mensenkinderen die anderen voorgaan in een leven met God. Henoch wijdt anderen in in een leven dat nauw verbonden is met God. Deze zevende mens toont de bestemming van elk mens.

Henoch is een totaal ander mens dan zijn naamgenoot, de oudste zoon van Kaïn. Deze zoon van Kaïn is de oervader van Lamech, de man die zich ‘zevenenzeventigmaal wreekt’ (zie 4:17-24). De Henoch over wie we het in deze bijbelstudie hebben is het tegenovergestelde van de zoon van Kaïn. Hij leeft *in nauwe verbondenheid met God* (5:24), of zoals vertaald in de HSV: ‘hij wandelt met God’. Dit typeert zijn leven. Het lijkt alsof Genesis 5 de levensduur van Henoch met een knipoog vermeldt. Tussen alle bijna millenniumoude oervaders blijft Henoch een jonkie. Op z’n 65e baart hij zonen en dochters, terwijl God hem 300 jaar later, op z’n 365e, wegneemt. Het is alsof Henoch met zijn 365 jaren ons inspireert om alle 365 dagen van het jaar nauw verbonden met God te leven.

Verwerking

3. Het jodendom telt, net als Genesis 5, vanaf de schepping. De schepping vond volgens hun berekening plaats in het jaar 3761 voor Christus. Onze jaartelling en kalender zijn in 1582 vastgesteld door paus Gregorius XIII. Deze legt een cesuur bij de geboorte van Christus. Wat vind jij van een telling vanaf de schepping?
4. Wat spreekt je aan in de genealogie van de tien oudvaders van Genesis 5?
5. Wat vind je van de overeenkomst en het verschil tussen Genesis 5 en het oude verhaal uit Babel?
6. Henoch leeft 'slechts' en uitgerekend 365 jaar. Wat vind je ervan dat het aantal jaren precies gelijk is aan het aantal dagen van een jaar?

Geleefd geloof

Wij moderne mensen leven in verschillende werelden. We begeven ons in werelden van familie en gezin, werk, vrije tijd, sport, kerk en geloof. Het leven is complex, daarom kunnen we bijna niet anders dan de verschillende terreinen van het leven scheiden. Maar ook geloof en kerk reserveren we zo ongemerkt voor een bepaald terrein van ons leven. Het gevolg hiervan is dat geloof en kerk op zichzelf komen te staan en niet veel van doen lijken te hebben met de andere terreinen van ons leven. Bij dit leven in verschillende werelden stelt Henoch zijn vragen. Henochs hele leven is nauw verbonden met God. Zijn geloof is niet gereserveerd voor een deelgebied van zijn leven, maar doortrekt dit helemaal. Daarom heeft God plezier in hem. Dat God blij met hem is, is geen privégeheim van Henoch en God, maar een publiek geheim. Het valt velen op. *Hij stond immers al vóór zijn opnemings bekend als iemand in wie God vreugde vond*, zo lezen we in Hebrëeën 11:5. Men weet: God is blij met Henoch omdat hij zijn geloof niet reserveert voor een deeltje van de week, maar hij leeft zijn hele leven nauw verbonden met God.

Hoe maak je God blij? Henoch laat het zien door alle dagen van de week op alle levensterreinen het geloof in God te leven. Door in geloof beslissingen te nemen in je werk, relaties, vrije tijd, omgaan met je familie, sport, enz. Door te rekenen met God in wat je zegt en zwijgt, in waar je je geld aan besteedt. Dit rekenen met God maakt al het kiezen vaak niet gemakkelijker. Wie alleen met zichzelf rekt, met welke winst en welk genot het oplevert, die kan sneller beslissen. Dan telt slechts: wat levert het mij op? Wie nauw verbonden met God leeft, heeft met veel meer te rekenen. Hij rekt met God en evenzeer met de naaste als zichzelf. Dit liefdevol rekenen met God en elkaar is volgens Jezus de samenvatting van de wet en de profeten, dat is waar God blij van wordt (zie: Matteüs 22:36-40). Henoch is een voorbeeld van geleefd geloof dat God vreugde geeft.